

УДК 338.47:656:378.02(438)

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ З ТРАНСПОРТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І ЛОГІСТИКИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Денис Жежерун,
аспірант Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-1072-9463>
e-mail: denzhezherun@gmail.com

Анотація. Інтегративні процеси спрямовані на побудову навчального процесу таким чином, щоб знання були взаємопов'язані, доповнювали одне одного та набували нових змістових відтінків. Такий підхід сприяє розширенню світогляду студентів, поглибленню їхніх знань та адаптації до нових галузей науки. Запозичення польського досвіду щодо інтегративного викладання та його адаптація в українській системі освіти може значно покращити методики навчання. Використання комплексних знань, встановлення міждисциплінарних зв'язків і поєднання різних навчальних підходів стає основою для креативного та ефективного освітнього процесу в установах передвищої та вищої освіти.

Ключові слова: підприємництво, професійна освіта, інтеграція, інтегративний підхід, якості успішного підприємця, проблеми підготовки до підприємництва, професійна компетентність.

PECULIARITIES OF PREPARATION FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY OF TRANSPORT MANAGEMENT AND LOGISTICS SPECIALISTS IN THE REPUBLIC OF POLAND

Denys Zhezherun,
Postgraduate student of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine

Abstract. Integrative processes are aimed at building the educational process in such a way that knowledge is interconnected, complementary and acquires new meaningful shades. This approach helps to broaden students' horizons, deepen their knowledge and adapt to new fields of study. Adopting

the Polish experience of integrative teaching and adapting it to the Ukrainian education system can significantly improve teaching methods. The use of complex knowledge, the establishment of interdisciplinary links and the combination of different teaching approaches become the basis for a creative and effective educational process in pre- and post-secondary institutions.

Keywords: entrepreneurship, integration, integrative approach, vocational education, qualities of a successful entrepreneur, problems of preparation for entrepreneurship, professional competence.

Сучасні реалії вимагають підвищення ефективності освітніх систем, що зумовлює перехід до формування змісту освіти на основі компетентнісного підходу. У цьому контексті головним критерієм якісної освіти стає рівень підготовленості студента, що виявляється у становленні всебічно розвинутої особистості. Така особистість має володіти критичним мисленням, почуттям патріотизму, здатністю ухвалювати відповідальні рішення на основі морально-етичних норм, а також демонструвати креативний підхід у різних сферах діяльності. Саме ці характеристики підкреслюють актуальність даної проблематики.

Компетентнісний підхід, закладений у «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей упродовж життя», передбачає визначення десяти ключових навичок, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві. Серед них: вільне володіння державною мовою, знання іноземних мов, математична грамотність, базові навички у сфері природничих наук і технологій, вміння працювати з інформаційно-цифровими ресурсами, здатність до самостійного навчання, соціальна та громадянська компетентність, культурна освіченість і самовираження, екологічна свідомість і дотримання здорового способу життя. Окрему увагу слід приділити розвитку підприємницьких навичок, які відіграють важливу роль у сучасному освітньому процесі.

Мета даного дослідження полягає у вивченні та аналізі ефективних підходів до впровадження компетентнісного підходу в систему освіти України, зокрема з урахуванням найкращих практик розвинених європейських країн та Євroatлантичного Союзу, з акцентом на досвід Польщі. Особлива увага приділяється застосуванню комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища як інструменту

для розвитку підприємницької компетентності студентів, що є важливим аспектом сучасної освіти.

Дослідження також охоплює аналіз принципу «інтеграції» в освітньому процесі та можливості його застосування в контексті формування ключових компетентностей, визначених у рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи. Важливою складовою роботи є виявлення потенціалу адаптації цього принципу для підвищення якості освітнього процесу в Україні, а також сприяння розвитку підприємницьких навичок серед студентів шляхом використання інтегративного підходу.

Окрім цього, дослідження зосереджене на розгляді впровадження ігрових технологій у навчальний процес як засобу підвищення мотивації студентів, покращення їхньої залученості та активізації навчальної діяльності (Пригодій, 2008). Аналізуються можливості застосування такого підходу в українській освітній системі для якісної підготовки майбутніх підприємців та фахівців у різних сферах.

Реформування освітньої системи в межах цього проекту передбачає впровадження сучасних методик навчання, що базуються на інтегративному підході та поєднанні теоретичних знань із практичним досвідом. Такий підхід сприяє не лише засвоєнню фундаментальних понять, але й розвитку навичок аналізу, критичного мислення, творчості та адаптивності до швидкозмінних умов сучасного ринку праці.

Одним із ключових аспектів проекту стало розширення можливостей для вчителів та викладачів шляхом проведення навчальних тренінгів, семінарів та обміну досвідом із польськими колегами. Освітняни отримали змогу ознайомитися з найкращими європейськими практиками інтеграції підприємницької освіти в загальноосвітні дисципліни та випробувати їх на практиці.

Значущим результатом стало також розроблення навчально-методичних матеріалів, які дають змогу педагогам застосовувати інтерактивні технології та проблемно-орієнтовані підходи у викладанні. Важливим фактором є впровадження ігрових та проектних методів навчання, що допомагають студентам не лише засвоювати економічні поняття, а й розвивати лідерські якості, здатність до самостійного прийняття рішень, командну роботу та підприємницьке мислення.

Успішність українсько-польської співпраці у сфері підприємницької освіти підтверджує ефективність таких ініціатив у

розбудові сучасної системи навчання. Надалі подібні проєкти можуть слугувати фундаментом для створення масштабних програм з розвитку підприємницьких компетентностей, що забезпечать молоді необхідні навички для професійної самореалізації та активної участі в економічному житті країни.

Таким чином, реформа освітньої системи на основі європейського досвіду відкриває нові перспективи для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до інноваційної діяльності та самостійного ухвалення рішень у складних економічних і соціальних умовах.

Одним із ключових аспектів інтеграції в освіті є міждисциплінарний підхід, який поєднує знання з різних галузей науки, формуючи комплексне розуміння предмета. Застосування цього підходу сприяє розвитку аналітичного мислення, навичок вирішення проблем і творчого підходу до навчання. Зокрема, у польській системі освіти він активно використовується при впровадженні підприємницьких компетентностей, дозволяючи учням розглядати економічні, соціальні та технологічні аспекти бізнесу в єдиному навчальному процесі.

Проєкт «бізнес-імітації Revas» є яскравим прикладом такого інтегративного підходу. Він не лише залучає студентів до активної участі в навчанні, але й допомагає їм розвивати компетенції, що виходять за межі суто економічної освіти. Учасники проєкту отримують можливість застосовувати знання з математики, інформатики, управління, соціальних наук і комунікацій у реалістичних бізнес-сценаріях. Це сприяє формуванню не лише професійних навичок, але й здатності до стратегічного мислення, адаптації до змін і ефективного управління ресурсами.

Важливо зазначити, що інтеграція в освітньому процесі не обмежується лише змістовим поєднанням дисциплін. Вона також охоплює педагогічні методики, що сприяють активному навчанню, розвитку креативності та автономності студентів. Використання цифрових технологій і віртуального середовища у навчальному процесі дає змогу зробити освіту більш доступною, мобільною та гнучкою, що відповідає сучасним вимогам ринку праці (Гуржій et al., 2023).

Україна, орієнтуючись на успішний досвід Польщі та інших європейських країн, може значно покращити свою освітню систему, інтегруючи подібні методики у процес навчання. Впровадження бізнес-імітацій, цифрових платформ для навчання та міждисциплінарних

програм допоможе підготувати молоде покоління до викликів сучасного ринку, підвищить їхню конкурентоспроможність та сприятиме формуванню активних і свідомих громадян, здатних розвивати власну справу та брати відповідальність за своє майбутнє.

Таким чином, інтеграція підприємницьких компетентностей через цифрові технології, ігрові симуляції та міждисциплінарний підхід є одним із перспективних напрямів розвитку освіти, який варто активно розвивати в Україні для підготовки інноваційного та адаптивного покоління фахівців. Одним із шляхів подолання зазначених проблем є впровадження комплексних навчальних програм, що орієнтовані на поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю. У Польщі активно розвивається дуальна освіта, яка передбачає тісну співпрацю між закладами вищої освіти та підприємствами. Ця модель дозволяє студентам отримувати практичний досвід безпосередньо під час навчання, що сприяє кращій адаптації випускників до умов сучасного ринку праці.

Також важливим фактором інтеграції є створення центрів кар'єрного розвитку та бізнес-інкубаторів при університетах. Такі структури забезпечують студентам можливості для стажування, допомагають у розробці бізнес-проектів, надають консультації щодо працевлаштування та сприяють розвитку стартап-культури серед молоді. Наприклад, у польських університетах активно діють бізнес-акселератори, які підтримують молодих підприємців, надаючи їм менторську допомогу, фінансову підтримку та доступ до сучасних технологій.

Ще одним ключовим напрямом удосконалення освітньої системи є впровадження сучасних цифрових технологій. Використання онлайн-платформ для навчання, інтерактивних бізнес-симуляцій та мобільних додатків для підприємницької діяльності сприяє більш ефективному засвоєнню знань. Зокрема, у польських закладах освіти популярними є такі платформи, як Coursera, UdeMy та Revas, які дозволяють студентам здобувати необхідні навички через інтерактивне навчання.

Крім того, важливо розвивати курси з підприємництва, які охоплюють не лише основи ведення бізнесу, а й стратегічне управління, маркетинг, фінансовий аналіз та цифрові технології. В університетах Польщі такі курси включають не тільки лекційний матеріал, а й практичні кейси, групові проекти, зустрічі з підприємцями та представниками бізнесу.

Для України корисним може стати досвід польських університетів у впровадженні практикоорієнтованого навчання. Зокрема, важливо стимулювати співпрацю між освітніми закладами та бізнесом, розвивати дуальну освіту, створювати спеціальні підприємницькі програми та підтримувати молодіжні стартапи. Це сприятиме формуванню нового покоління фахівців, здатних не лише адаптуватися до умов сучасного ринку, а й активно впливати на його розвиток.

Загалом, інтеграція підприємницької освіти в навчальні програми, використання цифрових технологій, розвиток дуальної освіти та підтримка молодіжного підприємництва є основними шляхами вдосконалення освітньої системи, що дозволять підготувати конкурентоспроможних фахівців і сприяти економічному зростанню країни.

Одним із ключових напрямів роботи таких центрів є організація тренінгів, семінарів та майстер-класів, які сприяють розвитку практичних навичок студентів. Зокрема, вони проводять навчальні заходи з фінансової грамотності, управління проєктами, стратегічного планування, маркетингу та лідерства. Це дозволяє студентам отримати цінний досвід ще під час навчання та краще підготуватися до викликів сучасного ринку праці.

Також важливим аспектом діяльності центрів кар'єри та підприємництва є надання студентам можливостей для стажування у провідних компаніях. У Польщі існує практика партнерства між університетами та бізнесом, що дозволяє студентам проходити практику у великих корпораціях, державних установах та стартапах. Це сприяє кращій адаптації випускників до реальних умов праці та допомагає їм знайти перспективне місце роботи одразу після закінчення навчання.

Окрім цього, значну роль відіграє підтримка молодіжних стартапів. Центри підприємництва активно допомагають студентам у розробці бізнес-ідей, створенні бізнес-планів та пошуку інвесторів. У багатьох польських університетах діють бізнес-інкубатори та акселераційні програми, що надають фінансову та менторську підтримку перспективним підприємницьким ініціативам. Це дозволяє молодим підприємцям не лише здобути необхідні знання, а й отримати реальну можливість втілити свої ідеї в життя.

Додатково, в університетах Польщі активно використовуються цифрові платформи для розвитку підприємницької компетентності.

Наприклад, онлайн-курси, симуляційні ігри та віртуальні бізнес-лабораторії дозволяють студентам отримати практичні знання у сферах управління, фінансів та маркетингу. Це сприяє більш глибокому розумінню механізмів ринкової економіки та розвитку критичного мислення.

Для України досвід Польщі у створенні та функціонуванні центрів кар'єри та підприємництва може стати цінним прикладом для впровадження аналогічних ініціатив. Важливо не лише налагодити ефективну взаємодію між університетами та бізнесом, а й створити сприятливе середовище для розвитку підприємницьких навичок серед студентів. Це може включати державну підтримку молодіжних стартапів, розширення можливостей стажування та створення мережі бізнес-інкубаторів при закладах освіти.

Загалом, активна співпраця між університетами, підприємствами та державними установами дозволить створити ефективну систему підготовки молоді до професійного життя. Впровадження найкращих практик європейських країн сприятиме підвищенню рівня освіти, розвитку підприємницької культури та формуванню покоління фахівців, здатних ефективно працювати у швидкозмінному глобалізованому середовищі.

Значну роль у цьому процесі відіграє цифровізація освітнього простору, що забезпечує доступ до сучасних навчальних матеріалів, інтерактивних платформ та симуляційних програм. Використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, дозволяє адаптувати освітні програми до потреб студентів та забезпечує можливості для індивідуального навчання.

Інтегративний підхід передбачає поєднання теоретичних знань із практичним застосуванням через міждисциплінарне навчання. Це дозволяє студентам не лише засвоювати матеріал у контексті конкретних предметів, а й розуміти взаємозв'язки між різними сферами науки та бізнесу. Наприклад, у Польщі активно впроваджуються міжпредметні курси, де студенти навчаються використовувати знання з економіки, математики, інформаційних технологій та соціальних наук для розробки власних проєктів або бізнес-ідей.

Окрім цього, важливим чинником є розвиток м'яких навичок (soft skills), які необхідні для успішної кар'єри та підприємницької діяльності. Освіта має сприяти розвитку комунікації, роботи в команді, адаптивності, креативності та лідерських якостей. Ці компетенції є

критично важливими в умовах динамічного ринку праці, де гнучкість і вміння швидко приймати рішення стають ключовими характеристиками успішного фахівця.

Ще одним важливим напрямом удосконалення освітньої системи є посилення співпраці між навчальними закладами та реальним сектором економіки. Це може реалізовуватися через програми дуальної освіти, де студенти паралельно навчаються в університеті та працюють у компаніях, отримуючи реальний практичний досвід. У Польщі, наприклад, така модель активно використовується в технічних та бізнесових спеціальностях, що дозволяє випускникам швидко адаптуватися до вимог ринку праці та підвищує їхню конкурентоспроможність.

Для України імплементація подібних підходів є надзвичайно важливою, оскільки вона сприятиме підготовці кваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в сучасних умовах. Це вимагає модернізації освітніх програм, підготовки викладачів до роботи з новітніми методиками та технологіями, а також активного залучення бізнес-спільноти до формування освітньої політики.

Отже, впровадження компетентнісного підходу в освіті, орієнтація на інтегративне навчання, розвиток м'яких навичок і посилення зв'язку між освітою та ринком праці є ключовими факторами у формуванні нового покоління підприємливих, освічених та соціально відповідальних громадян. Це, своєю чергою, сприятиме економічному розвитку країни та підвищенню її конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Список посилань

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Орлов, В. Ф., & Радкевич, О. П. (2019). Основи інноваційного підприємства: програма навчальної дисципліни для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна освіта*, 2(83), 35–38.

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. В. (2020). *Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика*. Полісся.

Гуржій, А., Радкевич, В., & Пригодій, М. (2023). Підвищення якості підготовки майбутніх фахівців із використанням віртуальних

навчальних комплексів. *Нові технології навчання*, (97), 42–50.
<https://doi.org/10.52256/2710-3560.97.2023.97.05>

Локшина, О. І., Пазюра, Н. В., & Романова, Г. М. (2018). *Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід*. Київ.

Trzmielak, D., & Grzegorzczak, M. (2014). Transfer wiedzy i technologii z uczelni do biznesu – determinanty współpracy przedsiębiorstw i naukowców. *Handel Wewnętrzny*, 5(352), 293–306.

Virtual guide to entrepreneurial learning. (n.d.).
https://www.tesguide.eu/web_article/the-virtual-guide.htm

Developing entrepreneurial skills and competences in higher education and research at the University of Warsaw. (n.d.).
<https://www.wne.uw.edu.pl/>

Entrepreneurial education in Poland: The role of universities and the government. (n.d.).
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13639080.2014.910807>

Supporting entrepreneurship education in Poland: Strategies and actions. (n.d.).
https://www.researchgate.net/publication/290308150_Supporting_Entrepreneurship_Education_in_Poland_Strategies_and_Actions

Міністерство освіти і науки України. (2020). *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки*.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020>

Zhezherun, D. (2023). Problems of training future specialists for entrepreneurship: European experience. *Quality of Life in Global and Local Contexts: Values, Innovation, and Multidisciplinary Dimensions*, 314–327.

Пригодій, М. А. (2008). Вплив технічних задач на активізацію пізнавальної діяльності учнів під час профільного навчання. *Молодь і ринок*, 6(41), 68–71.

Президент України. (2013). *Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ № 344/2013*.
<http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>

Міністерство освіти і науки України. (2018). *Нова українська школа: Програма на засадах цінностей*.